

Predlog pravilnika o poklicnih boleznih

Zaradi pomanjkljivih predpisov je v zadnjih petindvajsetih letih praktično zastala verifikacija večine poklicnih boleznih. V letu 2015 je bilo priznanih v Sloveniji le 27 poklicnih boleznih, kar pomeni 3,4 na 100.000 zaposlenih. Glede na primerljive druge države, če bi verifikacija potekala enako kot v teh državah, bi pričakovali do 1.000 primerov poklicnih boleznih letno. Po mednarodnih ocenah naj bi v Sloveniji letno samo zaradi poklicnega raka umrlo 440 ljudi¹.

Avtorica:
dr. Maja Metelko

Ministrstvo za zdravje je v aprilu letošnjega leta dalo v javno obravnavo nov Predlog pravilnika o poklicnih boleznih. Pravilnik določa dela, pri katerih se poklicne bolezni pojavljajo, pogoje, ob katerih se štejejo za poklicne bolezni, ter postopek za ugotavljanje, potrjevanje in prijavljanje poklicnih boleznih.

Poklicne bolezni so tiste, ki jih povzročajo več kot 60 naštetih nevarnih kemičnih snovi, ter več kot 30 drugih boleznih, ki jih povzročajo določeni fizikalni in biološki dejavniki. Po predlogu poklicna bolezen pri delavcu obstaja, če je **ugotovljena vzročna zveza med boleznijo s seznama in daljšim neposrednim vplivom delovnih pogojev na delovnem mestu**.

KDAJ GRE ZA POKLICNO BOLEZEN?

Predlog pravilnika določa, da poklicna bolezen pri delavcu obstaja, če je

ugotovljena vzročna zveza med:

- » boleznijo, ki je na **Seznamu poklicnih boleznih** (ta je priloga predlaganega pravilnika in je podana v nadaljevanju),
- » daljšim neposrednim vplivom delovnih pogojev ali delovnega procesa na določenem delovnem mestu ali na delu, ki spada v neposredni okvir dejavnosti, na podlagi katere delavec je ali je bil zavarovan v skladu s predpisi, ki urejajo obvezno zdravstveno zavarovanje ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Pri ugotavljanju vzročne zveze se upoštevata naslednja kriterija:

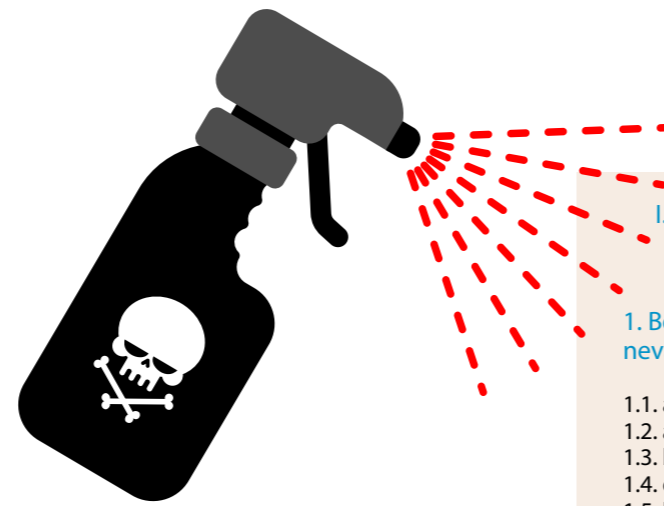
1. delovna anamneza delavca, iz katere izhaja, da opravlja ali je opravljal delo v delovnih pogojih, kjer je ali je bila prisotna izpostavljenost vzročnemu dejavniku, ki bi lahko povzročila bolezen,
2. izpostavljenost delavca delovnim pogojem, za katere obstajajo znanstveno utemeljeni dokazi, da lahko povzročijo poklicno bolezen.

KAKO SE UGOTOVI, ALI GRE ZA POKLICNO BOLEZEN?

Predlog pravilnika določa, da se ugotavljanje poklicne boleznih začne z **vlogo, ki jo delavec vloži pri območni enoti Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS)**.

Pri pripravi vloge mu lahko pomaga njegov osebni zdravnik. Na podlagi vloge mnenje najprej poda **specialist medicine dela**, potem pa še **komisija za potrjevanje poklicne boleznih**.

Komisija izda mnenje, s katerim potrdi ali ovrže poklicno bolezen. To stori v 90 dneh od izdaje mnenja pooblaščenega zdravnika ali

Poklicne bolezni povzročajo kemične snovi, fizikalni in biološki dejavniki ter drugi dejavniki.

vložene zahteve za presojo mnenja pooblaščenega zdravnika.

Postopek potrjevanja poklicne boleznih se torej zaključi z izdajo mnenja komisije. Vroči se delavcu, njegovemu osebnemu zdravniku in izvajalcu medicine dela sedanjega delodajalca.

Delavčevim sedanjim in prejšnjim delodajalcem se posreduje obvestilo o potrjeni poklicni bolezni, ki vsebuje navedbo:

- » poklicne bolezni,
- » dela, pri opravljanju katerega je bolezen nastala in
- » časovnega obdobja, v katerem se je delo iz prejšnje alineje opravljalo.

Sredstva za kritje stroškov, nastalih pri ugotavljanju, potrjevanju in prijavljanju poklicne boleznih bodo glede na Predlog pravilnika o poklicnih boleznih zagotovljena iz sredstev ZZZS. ■

1. J. Takala: Eliminating occupational cancer in Europe and globally, ISBN 1994 4446, D/2015/10.574/51, ETUI, 2015

SEZNAM POKLICNIH BOLEZNI iz priloge 1 Predloga pravilnika o poklicnih boleznih

I. POKLICNE BOLEZNI, KI JIH POVZROČAJO NEVARNE KEMIČNE SNOVI, FIZIKALNI DEJAVNIKI IN BIOLOŠKI DEJAVNIKI

1. Bolezni, ki jih povzročajo naslednje nevarne kemijske snovi:

- 1.1. akrilonitril
- 1.2. arzen ali njegove spojine (arzin)
- 1.3. berilij ali njegove spojine
- 1.4. ogljikov monoksid
- 1.5. karbonil klorid (fosgen)
- 1.6. vodikov cianid (cianovodikova kislina)
- 1.7. cianidi in njihove spojine
- 1.8. izocianati
- 1.9. kadmij ali njegove spojine
- 1.10. krom ali njegove spojine
- 1.11. živo srebro ali njegove anorganske spojine
- 1.12. živo srebro ali njegove organske spojine
- 1.13. mangan ali njegove spojine
- 1.14. dušikova kislina
- 1.15. dušikovi oksidi
- 1.16. amonijak
- 1.17. nikelj ali njegove spojine
- 1.18. nikel tetrakarbonil
- 1.19. fosfor ali njegove spojine
- 1.20. svinec ali njegove spojine
- 1.21. žveplovi oksidi
- 1.22. žveplova kislina
- 1.23. ogljikov disulfid
- 1.24. žveplovodik
- 1.25. druge spojine žvepla
- 1.26. vanadij ali njegove spojine
- 1.27. talij in njegove spojine
- 1.28. klor
- 1.29. brom
- 1.30. jod
- 1.31. fluor ali njegove spojine
- 1.32. alifatski ali aliciklični ogljikovodiki pridobljeni iz bencina ali petrolejskih frakcij
- 1.33. halogeni derivati alifatskih ali alicikličnih ogljikovodikov
- 1.34. metanol
- 1.35. drugi monovalentni alkoholi (butanol in 2-propanol (izopropanol))
- 1.36. glikol (etandiol (glikol), dietilen glikol, 1,4-butandiol) in nitrirani derivati
- 1.37. etri (dimetil eter, dietil eter, diizopropil eter, divinil eter, diklorodiizopropil eter, guajakol (2-metoksifenol), dimetil eter in etil iz etandiola (glikola))
- 1.38. estri (acetone, kloroacetone, 2-propanone, bromoacetone, heksakloroacetone, butanon (etilmetil keton), 2heksanon (metil butil keton), 4metil pentan-2-on (metil izobutil keton), 4-hidroksi-4metilpentan-2-on (diacetone alkohol), 4-metil-3penten-2-on (mesitil oksid), 2- metilcikloheksanon)
- 1.39. organofosforni estri
- 1.40. organske kisline
- 1.41. formaldehid
- 1.42. alifatski nitrirani derivati ogljikovodikov

- 1.43. benzen ali njegovi homologji (s splošno formulo C(n)H(2n-6))
- 1.44. naftalen ali njegovi homologji (s splošno formulo C(n) H(2n-12))
- 1.45. stiren in divinilbenzen
- 1.46. halogenirani derivati alkilarilsulfonatov
- 1.47. fenoli ali njihovi homologji ali njihovi halogenirani derivati (pentaklorfenol)
- 1.50. naftoli ali njihovi homologji ali njihovi halogenirani derivati
- 1.52. halogenirani derivati alkilaril oksidov
- 1.53. halogenirani derivati alkilarilsulfonatov
- 1.54. benzokinoni
- 1.55. aromatski amini ali aromatski hidrazini ali njihovi halogenirani, fenolni, nitritni, nitratni ali sulfonatni derivati
- 1.56. alifatski amini ali njihovi halogenirani derivati
- 1.57. nitrirani derivati aromatskih ogljikovodikov
- 1.58. nitrirani derivati fenolov ali njihovih homologov
- 1.59. pesticidi
- 1.60. antimon ali njegovi derivati
- 1.61. halogenirani derivati aromatskih ogljikovodikov
- 1.62. estri dušikove kisline
- 1.63. encefalopatije zaradi organskih topil, ki niso omenjena drugje
- 1.64. polinevropatije zaradi organskih topil, ki niso omenjena drugje

2. Bolezni, ki jih povzročajo fizikalni dejavniki:

- 2.1. okvare sluha zaradi hrupa
- 2.2. bolezni, ki jih povzročajo neionizirna sevanja (ultravijolno, infrardeče, lasersko, mikrovalovno, električno in magnetno polje)
- 2.3. kompresijska (dekompresijska) bolezen
- 2.4. vibracijska bolezen
- 2.5. bolezni povzročene z ionizirnim sevanjem

3. Bolezni, povzročene z biološkimi dejavniki:

- 3.1. nalezljive in parazitarne bolezni, ki se prenašajo na ljudi, ki so tekom svojega dela v stiku s krvjo, tkivom in tkivnimi tekočinami ali drugim biološkim materialom drugih ljudi direktno in preko prenašalcev
- 3.2. nalezljive in parazitarne bolezni, ki se prenašajo z živali, njihovih ostankov ali izločenih tekočin na ljudi
- 3.4. tropske bolezni

II. POKLICNE BOLEZNI PO PRIZADETIH ORGANISKIH SISTEMIH

1. Bolezni kože, ki jih povzročajo določene snovi, ki niso omenjene drugje

- 1.1. kožne bolezni in kožni raki, ki jih povzročajo saje, katran, bitumen, smole, antracen ali njegove spojine, mineralna in druga olja, surov parafin, karbazol ali njegove spojine, stranski proizvodnji pri destilaciji premoga
- 1.2. poklicne kožne bolezni, ki jih povzročajo drugi znanstveno dokazani alergeni, primarno strupene in dražilne snovi, ki niso navedene drugje

2. Bolezni dihal, ki jih povzročajo vdihavanje določenih snovi, ki niso navedene drugje

- 2.1. silikoza
- 2.2. siliko tuberkuloza
- 2.3. poklicne bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu
- 2.4. pnevmokonioze (ostale)
- 2.5. obolenja pljuč in bronhijev, ki jih povzročajo prah težkih kovin
- 2.6. ekstrinzični alergični alveolitisi
- 2.7. bolezni pljuč, ki jih povzročajo vdihavanje prahu in vlaken bombaža, lanu, konoplje, sisala in sladkornega trsa
- 2.8. bolezni dihal, ki jih povzročajo vdihavanje kobaltovega, kositrnega, barijevega prahu in prahu grafita
- 2.9. poklicna astma
- 2.10. alergijski konjunktivitis
- 2.11. alergijski rinitis
- 2.12. alergijski laringitis
- 2.13. rakaste bolezni dihalnih poti, ki jih povzročajo vdihavanje lesnega prahu
- 2.14. sideroza
- 2.15. aluminoza
- 2.16. talkoza

3. Bolezni gibal

- 3.17. bolezni obsklepnih burs zaradi pritiska
- 3.18. bolezni zaradi prevelikega obremenjevanja kit, kitnih ovojnic in mišičnih oziroma kitnih narastišč
- 3.19. okvare meniskusa kolena
- 3.20. ohromitev živcev zaradi mehničnega pritiska
- 3.21. sindrom zapestnega prehoda

III. BOLEZNI, KI JIH POVZROČAJO RAKOTVORNE SNOVI, PRIPRAVKI IN ENERGIJE

1. rak, povzročen z dejavniki tveganja, ki niso na tem seznamu